

Magyar Agrár- és Élettudományi
Egyetem Károly Róbert Campus
Vidégfejlesztés és Fenttartható gazdaság Intézete

EGERERDŐ ZRT. VADGAZÁLKODÁSA

ZÁRÓDOLGOZAT

DÁVID LAURA
H6HCMO
Mezőgazdasági Felsőoktatási Szakszépzési Szak

Dr.Herczeg Béla
Főiskolai Tanár

Gyöngyös, 2023. 05.01

Tartalom

ZÁRÓDOLGOZAT	1
Bevezetés.....	1
1.Irodalmi áttekintés.....	2
1.1Vadgazdaság kialakulása, fejlődése jelentősége	2
1.2 Vadászati módszerek	5
1.3 Jogi szabályozás	13
1.4 Térségben élő nagyvadak jellemzése.....	17
1.4.1 Gímszarvas.....	17
1.4.2 Szikaszarvas	18
1.4.3 Dámszarvas	19
1.4.4 Őz.....	20
1.4.5 Muflon	21
1.4.6 Vaddisznó	22
2. Téma kifejtése	23
2.1 Vadászterület elhelyezkedése és határai	23
2.2 Vadászterület ökológiai adottságai.....	26
2.2.1 Domborzati viszonyok.....	26
2.2.2 Talaj és Vízrajzi viszonyok.....	27
2.2.3 Éghajlati Viszonyok.....	30
2.2.4 Mezőgazdasági és Erdészeti jellemzők.....	31
2.3Vadgazdálkodási jellemzők.....	33
2.3.1Térségben lévő, Vadászattási – vadászási módszerek	39
3.Szakmai összegzés	40
4.Irodalomjegyzék.....	41
5. Internetes Irodalomjegyzék	42
6.Ábrajegyzék	43

7. Internetes ábrajegyzék forrása.....	44
8. Mellékletek.....	44

Bevezetés

A témám a nagy vadak és vadászati területeik. A vadászattal kapcsolatban megoszlanak a vélemények, nem csak Magyarországon, de az egész világba. Azok az emberek, akik nem ismerik, és nem tudják hogyan is működik a vadászat, gyakran hiszik, hogy egy ok nélküli mészárlásról van szó és elítélik az ebben az ágazatban dolgozó- tevékenykedő embereket. A vadászat nem csupán ok nélküli öldöklésről szól, a vadászatnak fontos szerepe van a fajok fennmaradásában, szabályozásában. Egyfajta szelekció is, amit az ember végez, hogy a genetikailag legjobb állomány szaporulata maradhasson fent.

Választásom azért esett erre a témára, mert már kiskorom óta nagy rajongója vagyok a természetnek. Édesanyám rengetegszer vitt magával nagyobb túrákra.

Első lépteimet a Mátrában található Szálláshegynél tettem meg és azóta is az egyik kedvenc helyem maradt. A mátrai hegyeket úgy ismerem, mint a tenyerem, és ha tehetem, mai napig rengetegszer megfordulok egy túrázó vagy vadászati hajtó szerepében. Bár a családukban nincs vadászattal vagy erdészettel foglalkozó egyén, így kizárólag a hajtásokon való részvételnek köszönhetően láthattam bele ebbe a világba és ismerhettem meg azokat az embereket, akikkel szoros barátságot köthettem. Ő általuk inspirálódtam, és egyre jobban megszerettem, és mélyültem el ebben az ágazatban. Rengeteg új és hasznos információt adtak át nekem, vagy mutattak be különböző helyeket és érdekességeket a vadak területével, populációjával, rájuk nézve fenyegető veszélyekkel kapcsolatban. Vadász vizsgával nem rendelkezem, így kizárólag csak figyelőként nézhettem végig a magasleses vadászatokat, és ez bizonyult a legkényelmesebb vadászati módszernek, amivel apró és nagyvadakat egyaránt le tudunk vadászni. Gébert Pál az a személy, akinek rengeteg mindent köszönhetek. Ő általa figyelhettem meg és tanulmányozhattam a magaslesről történő vadászatot és személye, nagyon nagy hatással volt rám, hogy a záró dolgozatomat ebből a témából írjam. Mélyen elraktároztam az emlékezetembe azokat a történeteket, amiket mesélt nekem egy- egy ilyen vadászat alkalmával. 1. ábrán a szálláshegy látható, amint édesanyámmal kirándulunk 2004-ben.

1.

Ábra: Édesanyámmal a szálláshegyen
(Forrás: sajátforrás)

1.Irodalmi áttekintés

1.1Vadgazdaság kialakulása, fejlődése jelentősége

A vadászat egy idősebb az emberiséggel. Táplálék megszerzése, le vadászása az ember fennmaradásáért volt szükséges. Évszázadok alatt alakult ki és fejlődött a ma ismert vadászattá. Bár az évek során módjai és az emberi életben betöltött szerepe sokat változott. Régi időkben a vad létszáma sokkal nagyobb volt ez által az abban a korban élő emberek nem befolyásolták nem veszélyeztették egyes vadállatok kihalását. A kárpát medence csak úgy hemzsegett a vadban, Magyarországon már ugyan nem található, de Bölény Medve Hiúz is élt kishazánkban. Az idő múlásával azonban, a vadállomány egyre jobban ki szorult a mezőgazdasági területek növekedésével és az emberi faj gyors ütemű szaporodásával. Ahogy a 2. ábrán is látható, így nézett ki egy medve vadászat az 1908. években. (Heltay I. és Rácz F.2005)

2.

Ábra: Medve vadászat Gr. Andrássy Gyula beltéri birtokán 1908-ban
(Forrás: internet 1)

Sajnos ezen az utolsó három évszázad kizsigerelő vadászata se javított, oly annyira, hogy kis híján eltűntek a vadak Magyarországról. Így az idő elteltével intézkedéseket kellett bevezetni, amivel korlátozhatták a vadászatok és a vadak élőhelyeinek megóvását. Az őserdőket felváltották a mesterséges erdők. Az egyensúly megtartása érdekében az ember magára vállalta azt a terhet, hogy meg ismerje a vad életét és tanulmányozza azt és rendet teremtsen, Így jött létre a vadagzdálkodás, mint ágazat. Az erdészek és a vadászok rájöttek, hogy ha össze dolgoznak, mindkét félnek kedvező sikereket érhetnek el. (Tompai K. et al. 1975)

Az 1910 években így néztek ki a vadászok Magyarországon, ami a 3. ábrán látható.

3.

Ábra: Vadászok 1910-ben

(Forrás: internet2)

Az évek alatti alakulása hagyományokat és tradíciókat őriz. ” Az ősemberhez viszonyítva immár emberséges vadölökké sikerült csiszolódnunk! S ha már eredeti szenvedélyünk parancs szavára megöljük a vadat, legalább arra törekedjünk, hogy kíméletesebbek legyünk a körülöttünk mutatkozó konkurenciánál, az állatvilág ezerféle vadászmesterénél! Golyóink még a hiúznál is sebesebben végezzen az őzbakkal, sörétünk még a sólyomnál is biztosabban vágja le a vadrécét... Zöld kalapunk mellé így tűzzük a legszebb vadvirágot, szenvedélyünkre csak is így hozhatunk becsületet.”(Széchenyi Zs.1965)

A második világháborút követően a vadászati jog és a vadállomány állami tulajdonba került. Vadászterületek egy részét Erdőgazdaságok és állami gazdaságok formájában a Magyar állam állami kezelésben hagyta, másik részét, ami nagyobbik része volt, bérbe adta vadásztársaságok számára. Szakemberek segítségével próbáltak felépíteni a vadgazdálkodást. Vadászni csak apróvadra lehetett mivel a nagyvad állomány rendkívül megcsappant. Nem akárki kaphatott puskát a kezében, csak olyan személyek, akik politikailag megbízhatók voltak.

Szép lassan a komoly szabályozások meghozták az első áttöréseket és Magyarországon az 1950 évek végén megjelentek az első külföldről érkező bér vadászok is. A rendszer váltás jelentős változást hozott a vadászatban is. Az 1996. évi LV.tv. Ismét önálló vadászati törvény, a vadásatról, vadgazdálkodásról és vadvédelméről szabályozza a vadászat rendjét. (Kékessy L.2022)

A 4. ábrán látható, hogy hogyan zajlott egy apróvad vadászat 1930-ban

4.

Ábra: Mezőhegyesi vadászat 1930-as években

(Forrás: internet3)

1.2 Vadászati módszerek

Első sorban két csoportra oszthatjuk a vadászati módszereket az egyéni és társas vadászatra.

Egyéni vadászati módszerek lehetnek

- Cserkelés
- Lesről történő
- Barkácsolás
- Apróvad egyéni vadászata

Társas vadászat esetén

- Nagyvad hajtó és terelő vadászata
- Apróvad társas vadászata

(Heltay I. és Rácz F. 2005)

A Cserkelés

A cserkelés az a módszer, amikor a vadász halkán próbál a vad közelébe kerülni, úgy hogy a vad ne vegye észre, más szóval a vadász keresi meg a vadat. Ahhoz hogy ezt a módszert alkalmazni tudjuk, nem árt, ha ismerjük a területen lévő vadváltókat.

Ugyan csak fontos, ha ezt a módszert alkalmazzuk a nesztelen járás elsajátítása, a vad egy pillanat alatt észre veszi az embert vagy meghallja annak lépteit és egy nehezebb terepen nagyon nehéz kiküszöbölni, hogy ne lépünk, rá egy gallyra se vagy ne csapjunk zörejt a száraz avaron.

A ruházatunk se mindegy, minél jobban bele kell, illeszkedjünk a környezetbe. Rendkívül fontos a cserkeléses vadászatnál a széljárás, hogy a vad kifinomult szaglása ne érezze meg az ember szagát. (Heltay & Rácz Fodor, 2005)

5.Ábrán egy cserkelést végző vadász láthatunk, amint figyel a vadakat.(Bertóti I. 1965)

5.

Ábra: cserkelés
(Forrás:internet4)

Les vadászat

A lesről történő vadászat nem igényel nagyobb aktivitást. Általában nagyvadra történő vadászatoknál alkalmazzák ezt a módszert. Nem csak vadászat szempontjából alkalmazható, sok esetben állomány megfigyelésére is szolgál.

Aki a les vadászat mellett dönt, számolnia kell, hogy akár több órán keresztül mozdulatlanul kell ülnie a lesen, várva a vad érkezését.

Az esti időpontok kedvezőbbek lehetnek a lesen történő vadászatokhoz, mint a hajnali időpontok. A délután kiérkező vadásznak segítségül lehet a nappali fény a helye elfoglalásához, ami kevesebb zajt kelthet. A legjobb lesek olyan helyen helyezkednek el ahol táplálék, víz, etető vagy sózó (de 300méteres körzetben tilos a vadra lőni), vadföldeken, váltóik, vagy pihenőhelyeik közelében.

A lesen történő vadászatnál fontos a széljárás, mindig a vad várható irányából fújjon a szél. (Heltay.I és Rácz.F 2005)

6. ábrán az 54-es les látható ami Oroszlánvárfelé helyezkedik el a Mátrában.

6.
Ábra: 54-es les a Mátrában
(Forrás: sajátforrás)

Típusai lehetnek:

- Lőernyő
- Magaslesek
- Emelt lőállás
- Hordozható les
- Nyitott les
- Fedett les
- Zárt les
- Fára szerelt les
- Szabadon álló

Barkácsolás:

Ezt a módszert általában síkvidékeken alkalmazzák, ilyenkor lovasfogattal cserkelnek. Ezeken a területeken nincs megfelelő takarás. A megfigyelések szerint a vad kevésbé köti össze veszély forrással a lovasfogati járművet és emiatt közelebb merészkedik ahhoz. Viszont problémát jelenthet a rendszeres alkalmazása, mert a vad egy idő után megszokja és tudni fogja messziről, hogy menekülnie kell.

Ez a módszer az alföldön a Dám szarvas és Őz vadászatának egyik legjobb módszere. Havas időben a lovas kocsit szánra cserélik át. A barkácsolásnál is lényeges ismerni a vad területét. Itt is csendben kell maradni az eredményes vadászatért. (Heltay.I és Rácz F. 2005)

Ahogy a 7. ábra bemutatja, így néz ki egy barkácsolás lovakkal

7.
Ábra: Barkácsolás
(Forrás: internet 5)

Nagyvad hajtó vadászata

Ez a módszer igazán nagy múltnak köszönhet. Már régen is kedvelték ezt a fajta vadászatot állomány szabályozás céljával. A terelővadászat során tarvad ejtése az alapvető cél ennek szelekciója. A vadászat szervezőinek pontosan ismerniük kell azt a területet ahol a riglizés folyik. Fontos a társas vadászatok megkezdése előtt, össze kell állítani egy üzemtervet, ami a szezon egész idejére vonatkozik.

Az üzemterven meg kell határozni a vadászat időpontját, találkozó helyét, a vadászat tervezett területét, vadászati módot, vadászható fajokat.(Kristóf L.2007)

A vadászvezetőnek kötelezettségé közé tartozik

- Ellenőrizni a vadászaton megjelent személyek jogosultságát a vadászathoz. (okmányok)
- A vadászfegyvereket és lőszereket
- Az alkohol fogyasztás vizsgálását
- Eligazítást tartani
- A vadászatot irányítani
- Ha baleset történik, akkor szabály szerint kell eljárnia

Jogai

- Meghatározni a nap folyamán történő programot
- Lőhető vadak minőségét és mennyiségét
- Vadászati módot
- Vadászati lő állások helyét és annak kisorsolását
- A vadász figyelmét felhívni a vadászias viselkedésre

Általában 5-7 fő vesz részt vadászó szerepében, de pontosan nincs létszám korlát megadva. A nagyobb létszám növelheti.

Ami a hajtókat illeti a disznóhajtáshoz képest kevesebb hajtó is elég, viszont ezekre a hajtásokra érdemes olyan embereket szervezni, akik ismerik a területet és nem kerülnek ki a nehezen megközelíthető területeket, például a sűrű bozótosokat. (Heltay I. és Rácz F.2005)

A 8. Képen Hajtókat láthatunk Nógrádmegyében ahogy mennek elfoglalni a hajtáshoz kijelölt helyeiket.

8.

Ábra: Hajtók Nógrád megyében
(Forrás: internet6)

A legjobb alkalom a hajtóvadászatokra, amikor a fákról a lomb teljesen lehullott, ilyenkor könnyebben észlelik a vadakat az erdőben. November és Január első felekőzt szokták leginkább szervezni ezeket a hajtóvadászásokat.

Kutyákat ilyenkor nem szabad használni, mert a cél ilyenkor a vadak megfontolt vonulása és nem elmenekülése. Az egyik legfontosabb feleadat a vad etetése és nyugalmanak

biztosítása a hajtó vadászatot megelőzőleg. Azon a területen ahol a hajtóvadászat esedékes ott jóval előtte korlátozni kell a vadászatot.

Nagyon fontos a lő állások kijelölése. A szélirány és a vad szokásai figyelembevételével tudjuk hatásosan meghatározni a mozgatási irányt. A sikeres elejtés feltétele hogy jó helyre állítsuk a vadászokat. Lő állások felosztása sok esetben sorszám húzás útján történik, mert ez a leg demokratikusabb megoldás. De van, hogy a rendezők a lövész készséget veszik figyelembe és ez alapján osszák, fel a lő állásokat. Van, hogy rangsor szerint osszák, ki a lő állásokat, ez lehet társadalmi vagy vadászati életben betöltött szerep alapján. A tilos lő irányokat jelölnünk kell vizuális jelekkel. (Kritóf L. 2007)

A szervezőknek pontosan meg kell beszélniük a hajtás menetét minden résztvevővel. A hajtokon kötelező narancssárga jól látható feltűnő színű mellény viselése.

A hajtók feladat a egymástól távolabb felállva, beszélgetve kopogó vagy csattogó hangot kiadva kimozgatni a vadat a bokorból és a vadász lőállása felé terelni. Ami nehézséget jelenthet egy ilyen hajtó vadászat az a szállító járművek biztosítása, mivel kell a vadászoknak, amivel kiviszik őket a helyszínre, ugyan csak kell a hajtóknak és a vadszállításához is szükség van akár 2-3 járműre is. (Heltay I. és Rácz F. 2005)

A vadászat után szükség van egy zsigerelő emberre és segítőkre, akik a le lőtt vadat a kocsira rakják, és a zsigerelés helyére szállítják, majd elkészítik a terítéket.

A 9. ábra jól bemutatja, hogy több zsigerelő emberre is szükség van, az ilyen hajtásokon.

9.

Ábra: Zsigerelő emberek Nógrádmegyében

(Forrás: internet7)

A terítékkészítés a vadászat záróaktusa. A vadászok így fejezik ki a tiszteletüket a vadak felé. A Német vadász kultúrából eredő szokást, szabályok szerint végzik. A szabályok vonatkoznak a terítéken lévő vadak sorrendjére, a hajtók, vadászok, kürtösök, rendezők felállítására. (Kékessy L. 2007)

A 10. ábrán egy terítéket láthatunk, az Eger erdő Zrt. Hajtása után állítottak fel

10

Ábra: Teríték bemutatása a Mátrában
(Forrás: sajátforrás)

Vadfajok sorrendje

- Szarvas
- Vaddisznó
- Dámszarvas
- Muflon
- Őz

Fajokon belüli sorrend:

- Trófeás van (kanok)
- Tehén, koca, juh, suta
- Borjú, malac, bárány, gida

Kutyával történő vadászat nagyvadaknál vaddisznó hajtásokon alkalmazható. Időpontja November és Decemberben, amikor a bűgási idő van. Ilyenkor a kanok a kondákkal vannak.

Január végén már a kocák egy része malacozhatott vagy vemhes, ezért etikusságból ez már nem igazán megfelelő időpont egyes vaddisznó hajtóvadászat folytatására. (Hervé, 1998)

A 11. ábrán jól látható a kutyával történő vaddisznó hajtás és ennek eredménye

11.

Ábra: Vaddisznó hajtás kutyákkal
(Forrás: Internet8)

1.3 Jogi szabályozás

A vadászatot a vadászati törvény szabályozza, elsődleges célja a vad védelme. A törvény kimondja, hogy a vad az állam tulajdona és a vadászati jog pedig a földtulajdonost illeti meg. A vadászati törvény pontosan meghatározza azokat a vadászati módszereket, amiket alkalmazni lehet, és ezeket csoportosítja is. Továbbá megszabja azokat a vadászati eszközöket, amiket alkalmazhatnak a vadászok és sorra veszi a tiltott eszközöket is. A törvény megállapítja személyi feltételeit a vadászatnak. (Bertóti, 1961)

A vadászatot érintő jogszabályokba be épülnek a természetvédelmi előírások is. Egyetértési joga van a természetvédelmi hatóságnak a aktuálisan vadászható fajok megszabásában. Vannak olyan fajok, amik állományuk megfogyatkozása miatt védelemre szorulnak, ilyenek lehetnek például a farkas. De vannak olyan fajok is, amik idővel az állományuk megerősödése miatt vadászhatóvá váltak például a borz vagy az aranybakál.

Minden faj védettnek tekinthető egy bizonyos időszakban, tehát az év egyes időszakában a vadászati idény meghatározza, hogy mikor nem szabad elejteni az adott állatfajt. A természetvédelmi hatóság korlátozhatja a vadgazdálkodási tevékenységet védett természetvédelmi területeken. Egyes természetvédelmi területeken visszahonosíthatja, az az repatriálhatja a nagy ragadozókat (például hiúz, farkast) ez által befolyásolhatja ezeken a területeken élő vadak állományát. (Heltay I. és Rácz F. 2005)

A 12. ábrán jól látszik, hogy a Bükki Nemzet park területén is jelen van a farkas.

12.

Ábra: Bükki Nemzetipark, Éjjeli vadkameráján látható farkas
(Forrás:Internet9)

Az Európai unió jogszabályok alapján

- Korlátozhatja a vadászt és az eszközeit, öntöltő sörétes fegyverekbe csak három lőszer tölthető és tárreduktort kell használni illetve tilosak a lábfogó csapdák.
- Tilos a megcsonkított csali állat használata
- Korlátozza az egyes területen lévő vadászati módszereket, ilyen például a csónakból történő vadászatot vízi vad pihenő helyén.

Új vadászterületek megoszlása vadászatra jogosultság módja szerint

- Önálló vadászati jogon
- Társult vadászati jogon
- Vadászati jog haszonbérlete alapján
- Tevékenység szerint
- Rendeltetés szerint

Büntető törvénykönyv kimondja az állatkínzással kapcsolatban

- Tiltott a csapdázás
- Méreg alkalmazása (nem tilos a szelektív méreg alkalmazása)
- Tilos mérgezett vagy robbanófejű nyílvesszővel történő vadászat, hangtompítóval, számszerű vagy a törvény előírásával nem egyező nyílvessző és vadász íj.
- Tilos sörétesfegyver használata muflonnál, őznél, dámszarvasnál és gímszarvasnál.
- Tilos légi járműből, gépjárműből vagy motoros járműből történő vadászat,
- Tilos a falkavadászat
- Tilos vadászni fényszóró használatával

(Kristóf L.2007)

A Magyar vadászati engedély 13. ábrán látható

13.
Ábra: Vadászati engedély
(Forrás: Internet10)

A törvény megsértése vadászati engedély visszavonásával, bírsággal illetve vadászjegy visszavonásával büntetik.

Néhány általános szabály a vadászattal kapcsolatban

Társas vadászatokon kötelező kijelölni egy vadászat felelőst, amit az ottlévő résztvevők utasításait kötelezőek betartani. Azon a vadászterületen ahol a magyar vagy külföldi vendégvadász nem ismeri, a területet vagy nem tudja megítélni az elejteni kívánt vad minőségét, olyan kísértőt kell biztosítani, aki tisztába, van az elejteni kívánt vad minőségével és ismeri a vadászterületet is.

Ellenőrzésükre a vadászvezetőnek teljeskörű. Ellenőriznie és meg kell győződnie a vadászvezetőnek arról, hogy az ott tartózkodó vadászok rendelkeznek a vadászat személyes feltételeivel és nem használnak tiltott fegyvert.

(Heltay I. és Rácz F. 2005)

A 14. Ábrán különböző típusú vadászpuskák láthatóak

14.

Ábra: Vadászpuskák
(Forrás: Internet11)

Ha olyan vadat ejtenek el, ami nem engedélyezett vagy esetlegesen vadászbaleset következik be, akkor a vadászvezető felelősségét kezdik el vizsgálni. A vadászvezető vagy kísérő vadász előzetesen engedélyt ad azokra a vadakra, amelyeket a vadász lelőhet. Tehát ha a törvény szerint jogosult a vadász lelőni az adott vadfajt a vadászvezető felülbíráhatja azt.

Törvény nem tiltja, de etikátlan a nagyvadat tükrén vagy fejbe lőni terelővadászaton, sutavad vagy sebzett vad illetve vaddisznó kivételével, csak álló nagyvadra lövünk.

Ha a sebzett vad tovább menekül az utánakeresés kötelező addig a pontig, amíg van remény megtalálni a sebzett vadat. (Hervé, 1998)

Ha időközben a sebzett vad átváltott a szomszédos területre, a vad csak az ott vadászatra jogosult kíséretében vagy engedélyével követhető tovább.

A vad elejtője az a vadász, aki az első halálos lövést le, adta de ez a nagy vadak esetében van jelen.

Baleset elkerülése érdekében biztonsági körzetekre kell osztani a vadászterületeket, itt részletesen szabályozni kell a vadászat rendjét. Mielőtt elkezdődne, a vadászat ezekbe a biztonsági körzetekbe be kell iratkozni. Itt meg kell adni pontosan a vadászat kezdetét majd a vadászat befejezésével a lövés leadásának időpontját a vad elejtését és a vadászat befejezését. Ha az időjárás nem alkalmas a biztonságos vadászatra vagy például árvíz miatt a vad nem képes megfelelően menekülni a vadászatot félbe kell, hagyni vagy le kell mondani.

A vadászfegyvert csak tokban, tárát kiürítve, szétszedve szállíthatja. Vadászat előtt a vadászfegyvert ellenőrizni kell. A fegyvert akkor szabad megtölteni, ha elfoglaltuk a lő állást

vagy a vadászvezető engedélyt ad a fegyver megtöltésére és a vadászat megkezdődik. (Kékessy L. 2022)

Fontos figyelemmel követni a vadállomány egészségügyi állapotát. Az egészségügyi és élelmiszerhigiéniai előírások betartásával gondoskodnia kell a vadászatra jogosultnak a lőtt vadról. (Heltay I. és Rácz F. 2005)

1.4 Térségben élő nagyvadak jellemzése

1.4.1 Gímszarvas

A gímszarvas (*Cervus elaphus*) hazánk egyik legnemesebb vadja közé tartozik. Magyarországon kétféle szarvast különböztetünk meg, a nyugati típusút és a keleti típusút. A szarvasbikák színe mindig sötétebb a tehénénél. A Borjak szőrén fiatal korukban fehér foltok, találhatóak, de ezek a foltok fél éveskorukra eltűnnek. A szarvasbika három- négy évesen válik ivaréretté, míg a tehén kétévesen is üzekedhet. A kifejlett szarvastehén súlya nagyjából 100kg, míg egy jólkifejlett szarvasbika súlya 200 kg feletti súlyt is elérhet.(Tompá K. et al. 1975.)

A Bikák meghatározó különbsége a tehenektől eltérően, minden évben csontképződményt növesztenek, úgynevezett agancsot és ezt minden évben elhullajtják és újat növesztenek. Az idősebb egyedek már Február végéig elhullatják agancsaikat, míg a fiatalabb bikáknak egészen májusig is kitarthat az agancs hullatás. Az agancs értékét a nagysága, súlya, alakja, színe, és ágainak száma határozza meg. Az aganccsal meg tudjuk határozni a bika korát is. (Széchenyi, 1979)

A gímszarvas élőhelyét tekintve a nagykiterjedésű erdőket kedveli, amelyek tisztásokkal tarkítottak. Táplálékát a növények teszik ki, nyáron táplálékijának 80% a fű biztosítja. Amikor beköszönt a tél, a szarvasok csapatokba vergődnek és így vészeli át a téli időjárás nehézségeit. (Hervé, 1998)

A párzás időszaka a szarvasoknál augusztus végén kezdődik, amikor a tehenek csoportjába be áll egy bika is és meg kezdődik az üzekedés. A bika vonuláskor a tehenet maga előtt tereli és próbálja távoltartani a többi bikát, ezt a bikát nevezik csapatbikának. A vándorbikák pedig azok a bikák, akik tehén csapatról csapatra járva keresik az ott tartózkodó csapatbikákat, hogy megküzdjenek velük, emiatt ezek az összecsapások sok esetben halálos kimenetelű viadalokba torkollanak. A bikabőgés addig zajlik, amíg meg nem termékenyülnek a tehenek. A tehenek május és június között borjaddzanak, ilyenkor csendes, sűrű erdőrészeket keresnek fel ahol zaklatás mentesen világra hozhatják borjaikat. .(Tompá K. et al. 1975.)

A 15. ábrán egy kifejlett Gímszarvas bika látható

15.
Ábra: Gímszarvas
(Forrás: Internet12)

A gímszarvas rendkívül szeret dagonyázni, nyáron a rovarcsípések elkerülése érdekében is szívesen fürdőzik egyet

1.4.2 Szikaszarvas

A szikaszarvas (*Cervus nippon*) Ázsiából lett betelepítve Európába és kis létszámban Magyarországra is be telepítették. A betelepítés vadaskertekbe történt ahonnan egyes szikaszarvasok megszöktek és így szaporodtak el hazánkban is. Igényük meg egyezik a gímszarvas igényeivel illetően, kedvelt élőhelye a középhegységek és a síkságok egyaránt, ritkás erdőterületeken, elegyes erdőkben szeret élni.

Testsúlya 30kg- 100kg is terjedhet Szőrzete nyáron sárgásbarna két oldalán fehér foltokkal tarkított. Télen szőrzete szürkés árnyalatba vált át és a fehér foltjai is kissé megfakulnak.

A bikák egyedül vagy kisebb csapatokban élnek, míg a tehenek nagyobb csapatokat alkotnak.

Szikaszarvas étrendjét tekintve nem bírja annyira a nyers rostokat, mint a gímszarvas, táplálékát fűvek és lágyszárú növények teszik ki.

A bikák agancsa gyengébbnek mondható a dák és a gímszarvasétól Párzásuk Októbertől Novemberig tart. Ilyenkor a bikák úgynevezett füttyöt hallatnak, mai egyre jobban erősödik és hosszabb szünet után meg ismétlik. (Széchenyi, 1979)

16.Ábrán Szikaszarvas bikák láthatóak

16.
Ábra: Szikaszarvas
(Forrás:Internet13)

1.4.3 Dámszarvas

Dámszarvas (*Dama dama*) valahol a 12.-13. század környékén települhetett be Magyarországra. Jó alkalmazkodó képessége miatt rendkívül jól akklimatizálódik a civilizációhoz. Dámszarvas tehén súlya 50kg körül mozog, míg a Dámbika súlya eléri a 100kg is. A dámvad színe egészen változatos, lehet barna vagy sötét barna esetleg vörösesbarna fehér pettyezéssel vagy pettyezés nélkül.(Tompá K. et al. 1975.)

A bikák agancsa már az első életévükben elkezd fejlődni. Agancs formája eltér a gímszarvas agancsától, a dámszarvas agancsa nagy lapátszerű az idősebb bikáknak a lapát erősebb. Üzekedésük október végén kezdődik, ilyenkor különleges barcogó hangot adnak ki a bikák. A tehenek májusban ellenek. A dámszarvasok inkább a dombvidékek síkságához közeli területek lakói.

A dámszarvas nem dagonyázik, így ez is egy jelentős különbség a gímszarvástól eltérően. (Széchenyi, 1979)

A 17. Ábrán egy Dám bika látható

17.
Ábra: Dámszarvas
(Forrás: Internet14)

1.4.4 Őz

Magyarország egyik leg elterjedtebb vadja az őz (*Capreolus capreolus*). Színe télen szürke, nyáron sárgásbarnás, vöröses. A nőtényt őztehénnek vagy sutának nevezik, a hím egyedeket pedig őzbaknak. A bak és az őztehén farán egyaránt felelhető egy fehér folt, amit tükörnek nevezünk. A tükör a baknál bab alakú, az őztehénnél pedig szív alakú. Súlya igen változó, vannak egyedek, amelyek elérik a 35kg is.

Az őz növényekkel táplálkozik, igen válogatós, főleg felfás szárú növényeket, gyümölcsöket és gabonaféléket szeret, késődelután keresi fel a legelőket egészen hajnalig, ezután visszatér a sűrűbe. (Tompá K. et al. 1975.)

Üzekedése Július végén vagy augusztus elején történik. Az őzek kergetőzése után maradt nyomot boszorkány gyűrűnek nevezzük, ez általában réteken vagy tisztásokon fellelhető. Az őztehén tíz hónapig vemhes és gidáját május végén, június elején elli meg. Kéthónapos koráig a gidák fehérfoltosak, színük ez után kezd később sárgásbarnás lenni.

A hímnemű gidák, másnéven bak gidák, igen korán elkezdi növeszteni az agancsukat. Születését követő télen elkezdi növekedni a homlokcsapon keresztül a bak gida agancsa. Ezt a pár milliméteres csapocskát februárban elhullatja és elkezdi növekedni az első agancsa. Szarvaséhoz hasonlóan agancsa barkában fejlődik.

Az őz nem dagonyázik és megkívánja a tiszta vizet. (Hervé, 1998)

A 18. ábrán egy őzbak látható.

18.
Ábra: Őzbak
(Forrás: Internet15)

1.4.5 Muflon

A muflon (*Ovis gmelini*) betelepítéssel került be hazánkba 1868-ban. Telepítés sikeresége miatt hazánkban, a Mátrában, Pilisben, Zempléni- hegységben és a Bükkben is megtalálható. Őshazája Korzika és Szardínia, de mára már ezeken a szigeteken teljesen kipusztult. A muflon a sziklás középhegységeket kedveli, de dombvidéken is megtud élni. Színe rozsdabarna vagy nyeregfoltos. Súlya elérheti az 50kg is de általában 30kg körül mozog. Csapatokban él a kosok és juhok együtt mozognak.(Tompá K. et al. 1975.)

A kos fején csiga található, ez egy szárú képződmény és a muflon soha nem hullajtja el csigáját. A csiga belül üreges és a csigán található barázdák mutatják meg a kos korát. Értéke a hosszától és körének méretétől függ, a nagyon kis körben növekvő csigák az állat elpusztulásához vezetnek, mert a nyakába is belenőhet. A kosbárány fején már az első évben növekedésnek indul a csiga.

Üzekedéskor a kosok összecsapnak, verekednek, ilyenkor a gyengébb példányok el is pusztulhatnak. A juhok rendkívül jó anyák, bárányaikat nagy erővel védik a rókák és sakálók ellen.

Egymás kisegítése érdekében a muflon és a szarvas gyakran tartózkodik egymás közelében. A muflonnak jobb a szeme a szarvashoz képest viszont a szarvas szaglása jobb a muflonéhoz képest, ezért kisegítik egymást riasztással. (Hervé, 1998)

19. Ábrán egy muflonkos látható

19.
Ábra: Muflonkos
(Forrás: Internet16)

1.4.6 Vaddisznó

A vaddisznó (*Sus scrofa*) sötét barnás színű ritkán tarka. A kis malacok csíkosak. Súlya egy kifejlet kannak elérheti a 200 kg is. Gerince hátrafele lejt, hátuljánál magasabban helyezkedik el a váll. Mar felett a hátán található a sertéje. A vaddisznó szemfogai agyarakká alakultak.

A koca (nőstény) vaddisznó agyara jóval kisebb a kanénál. Élőhelye a sűrű erdő, általában éjszaka mozog kondákban, amelyet az öregkocák vezetnek. Öreg kanok külön utakon járnak. A víz elengedhetetlen számára, hogy a test hőmérsékletét szabályozni tudja, így gyakran dagonyázik. (Tompá K. et al. 1975.)

Mindenevő révén, mindent meg eszik, amit talál. Szaglása rendkívül fejlett a vaddisznónak és erős orrát használva minden ki tud túrni a földből. Tápláléka lehet gomba, gyümölcs, makk, gabona, de még kígyó is. Hallása is rendkívül fejlett viszont látásával nem büszkélkedhet.

A vaddisznó üzekedése általában november és január közt van. Az öreg kanok ilyenkor csatlakoznak a kondáshoz és párbajoznak, viszont a szarvasokkal ellentétben a vaddisznók jóval békésebben verekednek. A koca vemhessége 114-120 napig tart. A koca

úgynevezett üstben ellik, amit saját maga készít el ágakból, fűszálakból. A malacok ellése után egy hetet tölt itt majd a kicsikkel együtt vissza tér a kondához. A kocák más fialásokból származó malacokkal közösen nevelik utódjaikat. (Heltay I. és Rácz F. 2005)

A.20 ábrán vaddisznó kocák táplálkoznak

20.
Ábra: Vaddisznók
(Forrás:Internet17)

2. Téma kifejtése

2.1 Vadászterület elhelyezkedése és határai

Az Egererdő Zrt. az Északi középhegységben elhelyezkedő, több mint 5200 hektáron, Magyarország egyik legnagyobb összefüggő erdőjével rendelkező területen folytat Vadgazdálkodási és vadászati tevékenységet. A hegyvidéki tájon három különböző területen végezi munkáját, a Mátrai- Hegység, Észak-hevesi dombvidéken található kisebb területrészt, illetve a Bükki-hegység nyugati részén található terület. A területen dolgozó erdész szakemberek rendkívül fontosnak tartják a nagyvadgazdálkodást, mivel ez az ágazat nehezen elkülöníthető, nagyon fontos részét teszi ki az erdőgazdálkodásban is.

A Bükki-hegység nyugati részének vadászterülete, mint egy 21.876, ha helyezkedik el, a mátrai vadászterület nagysága 26.924, ha.

Az Egerbaktai vadászterület 3.167, ha ölel át az Észak-hevesi Dombvidék és a Nyugat-Bükk határán.

Az Egererdő Zrt. Hat erdészetre tagolódik.

Az Egri erdészetre, amely 19 községet foglal magába. Nagyobbak ezek közül Eger, Egerbakta, Egerszalók, Demjén, Bélápátfalva, Mónosbél is idetartozik, ahogy Szarvaskő, Bátor és Szomolya. (Egererdő Zrt., Egri-erdészet, 2022)

A Felsőtárkányi erdészet Felsőtárkány, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Bogács és Tard községekben gazdálkodik a Bükk-hegység Dél-Nyugati részén. (Egererdő Zrt., Felsőtárkányi-erdészet, 2022)

A Mátrafüredi erdészet 11.000, ha gazdálkodik a Dél- Mátrai területen a Kékes gerincétől egészen a Zagyva folyó völgyéig. (Egererdő Zrt., Mátrafüredi-erdészet, 2022)

A Parádfürdői erdészet Parád, Bodony, Parásdasvár, Recsk, Sirok, Domoszló, Markaz, Kisdána, Verpelét, és Mátraballa községek területén végzi a feladatát, mint egy 11.300.ha, a Kelet-Mátra déli és északi oldalán. (Egererdő Zrt., Parádfürdői-erdészet, 2022)

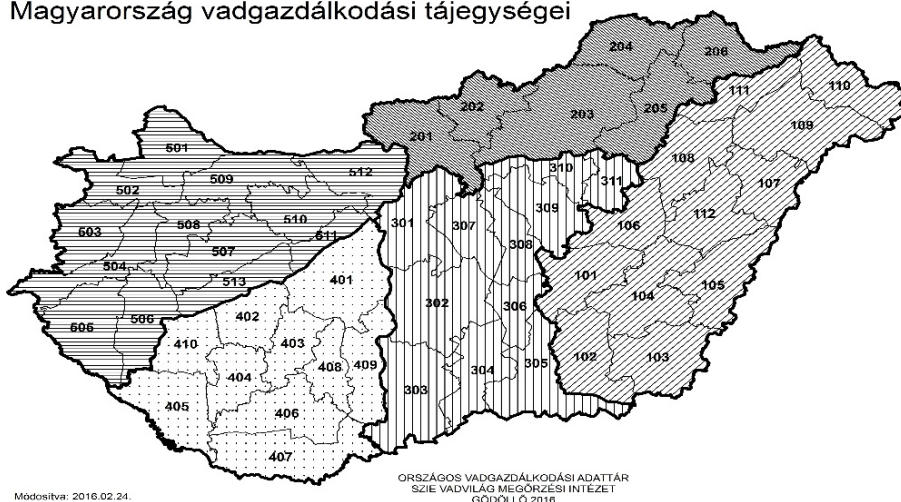
A Pétervásárai erdészet Hevesi- dombvidéken a Szlovák országhatár által elhatárolt területen található, amely tizennyolc községet érint, amelyek az alábbiak, BükkSZenterzsébet, Bekölce, Erdőkövesd, Cered, Hevesaranyos, Fedémes, Istenmezeje, Kazár, Ivád, Mátranovák, Pétervására, Mátraterenye-Nádújfalu, Szilaspogony, Szentdomonkos, Szúcs, Váraszó, Tarnalelesz, Zabar, területe 10.680, ha ölel át. (Egererdő Zrt., Pétervásárai-erdészet, 2022)

A Szilvásvárad i Erdészet két erdőgazdasági tájban helyezkedik el. Az egyik a Heves-Borsodi dombvidék Keleti részén a másik tájban elhelyezkedő a Bükki-hegység észak-nyugati oldalán felkszik. A magyar- szlovák határtól a Bükk fennsík pereméig, mint egy 11.000, ha végzik a gazdálkodást. 16 községet érint Borsodnásadtól – Sajónémetig.

A Bátorterenyei erdészet 7.600, ha állami erdőterületen gazdálkodik. (Egererdő Zrt., Szilvásvárad i-erdészet, 2022)

A 21. Ábrán láthatjuk Magyarország vadgazdálkodási tájegységeit

Magyarország vadgazdálkodási tájegységei

21.

Ábra: Magyarország vadgazdálkodási tájegységei
(Forrás: Internet18)

Az Egererdő Zrt. legnyugatibb erdészete a Bátorterenyi Erdészet. Nyolc községet foglal magába, Bátorterenyét, Dorogházát, Jobbágyit, Mátramindszentet, Nagybátonyt, Pásztót, Szurdokpuszók, Szuhát és Tart. (Egererdő Zrt., Bátorterenyi-erdészet, 2022)

Vadgazdálkodási egység alap adatai

Egererdő Zrt.

Erdőtervi körzet területe: 72000 ha

Üzemi vadászterület: 52000 ha

Megyekód: 10

Kódszám intervallum: 700100 – 720000

Erdészetikód: 607

Erdészet teljes kódszáma: 10-701350-203

Telephelye: Parádfürdő erdészete

A körzetben jelenleg működő vadásztársaságok:

- Egererdő Zrt.(Eger)
- Vadgazd-i Egyesület.(Egerbakta)
- Rozsnokvölgyi Vt.(Sirok)
- Mballa Kg. Földt. Vt.(Mátraballa)
- Kanászvár Vt.(Szajla)

- Kovács István (Bodony)
- Kaszab Balázs (Pétervására)
- Széchenyi Zs. Vt.(Gyöngyös)
- Várhegy VT.(Parád)

(Somay, 2023)

2.2 Vadászterület ökológiai adottságai

2.2.1 Domborzati viszonyok

A Parádfürdői Erdészethez tartozó terület a Kelet- Mátra Északi és déli oldalán található. Magyarországi viszonylathoz képes nagy szintkülönbségekkel találkozunk, 400-900m között változik. A mai Magyarország három legmagasabb csúcsa itt található, a Kékes (1014m), Hidas-bérc (971m), és Galya-tető (965m) a tengerszint felett.

A Mátra az Északi Középhegységben található, 900 négyzetkilométeren terül el és a Kárpátok belső vulkáni övéhez tartozik. A földtörténeti idő harmad időszakában gyűrődött fel de a az erózió és az utólagos szerkezeti mozgások jelentősen alakították a miocén vulkánosság óta. Sok féle arculat jelenik meg a Mátrában. Nyugati- Mátrával kezdődik félkör ívű gerince, amelyet a Zagyva árok választ el a Cserháttól. A legmagasabb csúcsok a hegység központi részén találhatóak.

Két fő szakasza a Kékes és a Mátrabérc, meredek zárt bükkösökkel és sziklás, kőtengerekkel borított, amelyek az utolsó jégkorszak aprózódásával jöttek létre. Ezt a két tömböt a Nagy- völgy tagolja ketté. A fő gerinc a Tarna völgyénél ér véget kelet felé. A hegység felszíne a déli oldalon aszimmetrikus és lankás, fokozatosan alacsonyodik és simul bele a Gyöngyösi Medencébe, ami az alföld részét képezi.

Mivel a Mátra vulkanikus eredetű hegység így nem feltétlen gondolnánk, hogy viszonylag sok barlang található, a leghosszabb közülük a Csörgő-lyuk, ami tektonikus eredetű, 30m mélybe nyúló folyosói dácittufából vannak és ezek 370m hosszúak. A Vulkáni utóműködések következtében a Mátra rendkívül gazdag ércekben és andezitben, andezittufában, emiatt már a középkorban is elkezdtek ezt ki-bányászni, amit a mai napig folytatnak Recsken. (Bükk Nemzeti Park, 2018)

A 22. Ábrán a Recski kőbánya látható

22.
Ábra: Recski bánya
(Forrás:Internet19)

2.2.2 Talaj és Vízirajzi viszonyok

A talaj típusa a szintkülönbségekkel változik a Mátrában a klimatikus viszonyoknak köszönhetően a kialakult különböző növénytakarók miatt rendkívül változatos talaj típusokat találhatunk.

A Mátra lábánál csernozjom- barna erdő talaj fordul elő váltakozva barna földel. Zömében tölgyesekkel, gyertyánosokkal. Ahogy egyre följebb haladunk megjelenik az agyagbemosódásos-barna erdőtalaj, ami podzolosodhat. Itt főleg bükkösök fordulnak elő. Mellette megjelenhet savanyú, de nem podzolosodott barna erdőtalaj. Azok a meredek területek, amelyek jelentősen ki vannak téve a szélnek erodált és erobáz talaj jellemző.

Azok a talajok, amelyek andezit málladékon alakultak ki, felhalmozódási szintjeik agyagosak, mert montmorillonit típusú agyagásványokat tartalmaznak. Vannak olyanok is, amelyek vöröses barnák, mert a mállástermékek sok vasat tartalmaznak.

A lápok kialakulásához többek között andezit aljzat szükséges és ezért az olyan helyeken ahol lefolyástalan mélyedés képződött, és utána a csapadék víz összegyűlt, lápok kialakulásához vezetett. A Mátra nyugati részén, csernozjom-barna erdőtalaj található a több kilométeres lösztakarón. (Internet, 2023)

A Mátrai hegység forrásokban gazdag és sűrű vízhálózattal rendelkezik. A Mátrában Összesen 360 ismert forrás található, viszont ezeknek a vízhozama rendkívül változó, attól függ mennyi a csapadék mennyiség. A Mátrában található források közül negyvenhét forrás hozama eléri a a

10 liter/perc mennyiséget.

Magyarország legmagasabban fekvő forrása is a Mátrában található 960m magasságban a Disznó-kút, a melyet könnyeden meg lehet közelíteni a kéktúra útvonal mentén haladva. (Bükk Nemzeti Park, 2018)

23. ábrán Disznó-kút forrás, Magyarország legmagasabban fekvő forrása látható

23..

Ábra: Disznó-kút forrás
(Forrás:Internet20)

A Mátrai hegységben sok szén-dioxidos, kén-hidrogénes, forrás található a vulkáni utóműködéseknek köszönhetően. A helyiek ezeket Csevicének hívják, parádfürdői Szent István-forrás. Minden évben a egy-egy négyzetkilométerről 200 ezer m³ víz táplálja a Zagyvát és a Tarnát, ami 200mm eső patakmederbe kerülését jelenti. A Tarna és a Zagyva számtalan kisebb vízforrás vizét szállítja a Tiszába. A terület kis vízfolyásait a Zagyvának hatvankettő, és a Tarnának negyvenhat mellék ága képzik. A kisforrások túlnyomó részére nagy esés jellemző. (Bükk Nemzeti Park, 2018)

A 24. ábrán a Tarna patak látható Sándor-rétnél, a 25. ábrán a Pisztrángostó mellett található láp látható

24
Ábra: Tarnapatak
(Forrás: sajátforrás)

25.
Ábra: Pisztrángosi Láp, Mátra
(Forrás: sajátforrás)

26.

Ábra: Pisztrángostó, Mátra
(Forrás: Sajátforrás)

A Mátrában igen kevés állóvíz található, többségét benőtte a vegetáció. Az egyik legismertebb tó a Kékestől északra található Pisztrángos-tó, ami a 26. ábrán látható, illetve a kőris mocsár lápja.

Ugyancsak kevés vízesés található a Mátrában, de a legszámtottevőbb ezek közül az Ilona- Völgyi Vízesés, amely Károlyi György Gróf unokájáról kapta a nevét és hazánk legmagasabban fekvő természetes vízesése (Bükki Nemzeti Park, 2018)

2.2.3 Éghajlati Viszonyok

A Mátra éghajlata mérsékelt övi, hegyvidéki jellegű. A változó domborzat és növényzet miatt jellemző rá a mozaikszerű mikroklíma. A hegység meredek déli oldalán, jól látható a vertikális klimatikus tagoltság. Száz méterenként haladba 0,3-0,4 C-kal csökken az évi középhőmérséklet. Az éves átlag Kékesen a 6-C-ot nem haladja meg. A tagolt felszín miatt az éves átlag csapadék mennyiség nagyon változatos. (Bükki Nemzeti Park, 2018)

A Dél-keleti völgyekben hullik a legkevesebb csapadék (500-550mm). A Mátra hátán a csapadék mennyisége eléri a (700-800mm) csapadékot is. Télen egy olyan jelenség is megfigyelhető, amikor a 600- 800 m feletti régiókban melegebb hőmérséklet érzékelhető. Ezt a jelenséget hőmérsékleti inverciónak hívják. A hőmérsékleti inverzió úgy jön létre, ha a hideg

levegő fölé anticiklonális helyzetbe enyhe légtömeg áramlik. (Somay, 2023)

Ezt a hőmérsékleti inverziót a 27. ábrán lehet látni, amint a Mátra magasabban fekvő részénél melegebb levegő érzékelhető és az alacsonyabban fekvő területeket vastag felhőréteg takarja be.

27.

Ábra: Szálláshegy hőmérsékleti inverzió
(Forrás:sajátforrás)

2.2.4 Mezőgazdasági és Erdészeti jellemzők

A domborzati elhelyezkedés miatt nincs számottevőbb mezőgazdasági kultúra. Az erdészet által kezelt vadföldeken kívül, Parádhoz közel Bodonyban folytatnak vadak számára takarmány előállítását. Itt a helyi Várhegy Vadász társaság tulajdonában van ez a kisebb földterület. (Somay, 2023)

Az erdők nagyobb részét idős faállományok el magzott csemeték teszik ki, ez által az erdők természetes módon kerülnek felújításra. A folyamatos erdő borítottság érdekében a 2000-es években az erdészet szálaló vágást kezdett el alkalmazni és ez a mai napig számottevő részét teszi ki a helyi erdőgazdálkodásban. Az anya állományok megtartásával és annak elmagzásával a jövő erdeijeit biztosítják a fanövendékek. A fakitermeléseket az erdőterv határozza meg a szakhatóság által szabályozva. Az itt kitermelt fák jelentős részét képzik az itt élő lakosok tűzifa ellátásában. Az értékes tölgy és bükk rönköket, faipari üzemek vásárolják, meg amiből különböző értékes termékeket készítenek. (Egererdő Zrt., Parádfürdői-erdészet, 2022)

A 28. ábrán jó minőségű bükk rönköket láthatunk

28.

Ábra: Bükk-fa kitermelés a Mátrában
(Forrás:sajátforrás)

A Mátrában található erdőséget már a középkorban kezdték használni. Nem csak tűzifának és épületek építésére használták a helyi lakosok, hanem erdei legeltetést is alkalmaztak ezen a területen. Ennek következtében olyan talajeróziós folyamatok indultak el, amelyek miatt a növényzet is degradálódott.

Az 1879. évi erdőtörvény részben megállította ezt a folyamatot, de jelentős javulás csak a Trianoni békeszerződés következtében mutatkozott meg. Ekkor nagyrészt lucfenyőket (Picea) és vörösfenyőket (Larix) telepítettek. A telepítések munkát adtak a helyi falvakban élő lakosoknak. (Egererdő Zrt., 3242.Prádfürdő. Peres utca 4, 2023)

Ábra: Szálláshegyi Bükköstársulás a Mátrában
(Forrás: sajátforrás)

A Mátrában északon 550méteren lévő legjellemzőbb erdőtársulása a Csertölgy (*Quercus cerris*). Déli oldalon, 650 méteren gyertyános (*Carpinus*) erdőtársulás figyelhető meg, és ahogy feljebb haladunk megjelennek a kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea*) majd a bükkös társulások, amit a 29. ábrán láthatunk. 900 métert elérve, az északi lejtőkön magashegyi bükkösök (*Fagus*) figyelhetők meg Galya-tetőnél, Kékesnél és Piskés-tetőnél. (Bükk Nemzeti Park, 2018)

Nem csak őshonos fa fajták találhatók ezen a hegyvidéken, megfigyelhetünk tág idegen vagy másnéven invazív fajokat, is mint például az akác. A Natura 2000-es pályázat megnyerése az új Széchenyi terv keretében 73 millió forintot kapott az Egererdő Zrt. az őshonos erdőtársulások megvédésére. Közel 232 hektárnyi területen termeltek ki akácos erdőket a Mátrában a Heves-Borsodi dombvidéken és a Bükkben egyaránt. Az akác megjelenése problémákat okozhat, az ökológiai egyensúlyban emiatt káros lehet a jelenléte. (Greenfo, 2013)

2.3 Vadgazdálkodási jellemzők

A Mátrában található vadászterület nagysága 26.924 hektár. A terület 90% erdősült terület. Szinte az egész Mátra- hegységet magába foglalja ez a terület. A Mátra keleti és déli oldala számottevőbb a vadászat szempontjából. Északi oldalon jóval kevesebb vadtalálható és trófeás vad minősége se olyan, mint a keleti és déli oldalon. (Somay, 2023)

A verpeléti község határában egy 1184 hektáros vadaskert található, ami alkalmas muflon és vaddisznó tartására is. Az alacsonyabb területeken dús cserje szint figyelhető, meg ami rendkívüli fontos a vadak számára. A nagy erdőterületek élő helyet nyújtanak a betelepített és őshonos fajoknak is egyaránt.

Vadgazdálkodásra alkalmas a terület 90%. És a magyarországi viszonylatban itt található hazánkban a legtöbb muflon és minőségük is kiváló. A területen a farkas megjelenése befolyásolja a muflon állományt, zavarja őket illetve a farkas számára a muflon talán az egyik leg kedveltebb prédája a nagyvadak között. Dám szarvas létszáma a területen minimális ezért fenntartható létszámát nem jelölik. Szikaszarvast is láttak már ezen a területen, de létszámuk ugyan csak elenyésző

Apróvad vadászatával és gazdálkodásával a területen nem foglalkoznak (Somay, 2023)

Trófeás vadállomány minősége a területen

- Őz: gyenge
- Gímszarvas: Gyenge- közepes
- Muflon: Jó- egyes területeken rendkívüli, kiváló

A becslések alapján a nagyvadfajok megoszlása a fajra jellemző betegségek jelenléte nélkül:

- Gímszarvas: 25%
 - Muflon: 25%
 - Őz: 19%
 - Vaddisznó: 31%
- (Egererdő Zrt., Parádfürdői-erdészet, 2022)

Egererdő Zrt. vadállomány becslését 2021.február, Parádfürdői erdészet

A vadgazdálkodási egység kódja: 10-701350-203

10-701350-203

A. TÁBLA: BECSÜLT VADÁLLOMÁNY (db)

Vadállomány		Szabad területen	Zárt kertben (területen)	Összesen
a	b	c	d	e
Gímszarvas	bika	101	0	101
	tehén	125	0	125
	borjú	125	0	125
	összes	351	0	351
Dámszarvas	bika	5	0	5
	tehén	7	0	7
	borjú	6	0	6
	összes	18	0	18
Őz	bak	40	0	40
	suta	64	0	64
	gida	65	0	65
	összes	169	0	169
Muflon	kos	70	96	166
	jerke	85	104	189
	bárány	92	30	122
	összes	247	230	477
Vaddisznó	kan	5	0	5
	koca	10	0	10
	süldő	20	0	20
	összes	35	0	35
Mezei nyúl		10	0	10
Fácán		15	0	15
Fogoly		0	0	0
Gépi összesen:		1665	460	2125

B. TÁBLA: EGYÉB FAJOK ÁLLOMÁNYA (db)

Megnevezés		Létszám (db)	Megnevezés	Létszám (db)
a	b	c	d	e
1	Szarka	15	Róka	55
2	Dolmányos varjú	0	Borz	15
3	Vetési varjú	0	Nyest	15
4	Holló	85	Házi görény	0
5	Barna rétihéja	0	Nyuszt	10
6	Egerészölyv	20	Menyét	5
7	Héja	12	Aranyakái	5
99	Gépi összesen:	132		105

1.Melléklet:2021.évi vadállomány becslés
(Forrás: Egererdő Zrt. Parádfürdői erdészete)

Egererdő Zrt. vadállomány becslése 2022. február Parádfürdő erdőszete

A vadgazdálkodási egység kódja: 10-701350-203

10-701350-203

A. TÁBLA: BECSÜLT VADÁLLOMÁNY (db)

Vadállomány		Szabad területen	Zárt kertben (területen)	Összesen
a	b	c	d	e
Gímszarvas	bika	122	0	122
	tehén, üdő	170	0	170
	borjú	127	0	127
	összes	419	0	419
Dámszarvas	bika	7	0	7
	tehén, üdő	13	0	13
	borjú	8	0	8
	összes	28	0	28
Szikaszarvas	bika	0	0	0
	tehén, üdő	0	0	0
	borjú	0	0	0
	összes	0	0	0
Őz	bak	36	0	36
	suta	59	0	59
	gida	45	0	45
	összes	140	0	140
Muflon	kos	67	39	106
	juh, jerke	84	93	177
	bárány	77	72	149
	összes	228	204	432
Vaddisznó	kan	9	0	9
	koca	16	0	16
	süldő	24	0	24
	összes	49	0	49
Mezei nyúl		9	0	9
Fácán		16	0	16
Fogoly		0	0	0
Gépi összesen:		1753	408	2161

B. TÁBLA: EGYÉB FAJOK ÁLLOMÁNYA (db)

Megnevezés		Létszám (db)	Megnevezés	Létszám (db)
a	b	c	d	e
1	Szarka	15	Róka	66
2	Dolmányos varjú	0	Borz	21
3	Szajkó	42	Nyest	15
4	Üregi nyúl	0	Házi görény	0
5		0	Aranysakál	8
99	Gépi összesen:	57		110

2.Melléklet:2022. évi vadállománybecslés

(Forrás: Egererdő Zrt. Parádfürdői erdőszete)

A két, 1. melléklet és 2. melléklet becsült vadállomány táblázat között láthatjuk, hogy a gímszarvas populációja növekedett az előző évhez képest.

A Dám szarvas populációja is növekvő tendenciát mutatott a 2021- es évhez képest Sajnos a Szikaszarvas olyan elenyésző létszámban van jelen, hogy nem tudják megbecsülni egyedének létszámát.

Az őzek létszáma csökkent a 2021. évhez képest, míg 2021. évben összesen 169 db volt jelen, míg a 2022. évben 140 db-ra becsülték létszámukat

Aminek viszont nagyon örvendenek a helyi vadgazdálkodók, hogy a vaddisznó populációja növekedő tendenciát mutat. A 2021 évben összesen 35 egyedet számoltak, míg a 2022. évben 49 db becsültek. 2018. évben a térségben az afrikai sertéspestis igen komolyan felütötte a fejét. Majdnem a teljes vaddisznó állomány elhullott. A 2023. éves adat is remélhetőleg javuló tendenciát fog mutatni.

A muflon populációja csökkenést mutatott szabadterületen és zárt kertben egyaránt. A 2021. évben 247 szabadterületen és zártkertben 230 db muflon volt jelen. A 2022 évben szabadterületen 228 db-mig zártkertben 204 db muflont becsültek. Létszámának csökkenésébe a farkas megjelenése is közrejátszik.

Az Országos vadászati adattár táblázatából, ami a 3. mellékleten látható, pedig kitudjuk számolni mekkora részét, teszi ki Hevesmegyének a Parádfürdői területen lévő nagyvad állománya.

VADÁLLOMÁNYBECSLÉSI JELENTÉS ÉS VADGAZDÁLKODÁSI TERV
2022
Heves megye

A. TÁBLA: BECSÜLT VADÁLLOMÁNY (db)

Vadállomány		Szabad területen	Zárt kertben (területen)	Összesen
a	b	c	d	e
Gímszarvas	bika	1 2 270	0	2 270
	tehén, üdő	2 2 629	0	2 629
	borjú	3 2 310	0	2 310
	összes	4 7 209	0	7 209
Dámszarvas	bika	5 102	0	102
	tehén, üdő	6 107	0	107
	borjú	7 75	0	75
	összes	8 284	0	284
Szikaszarvas	bika	9 0	0	0
	tehén, üdő	10 0	0	0
	borjú	11 0	0	0
	összes	12 0	0	0
Őz	bak	13 4 931	0	4 931
	suta	14 5 323	0	5 323
	gida	15 4 363	0	4 363
	összes	16 14 617	0	14 617
Muflon	kos	17 654	210	864
	juh, jerke	18 726	260	986
	bárány	19 603	160	763
	összes	20 1 983	630	2 613
Vaddisznó	kan	21 191	0	191
	koca	22 239	0	239
	süldő	23 625	0	625
	összes	24 1 055	0	1 055
Mezei nyúl		25 17 512	0	17 512
Fácán		26 21 225	300	21 525
Fogoly		27 49	0	49

B. TÁBLA: EGYÉB FAJOK ÁLLOMÁNYA (db)

Megnevezés		Létszám (db)	Megnevezés	Létszám (db)
a	b	c	d	e
1	Szarka	2 732	Róka	2 677
2	Dolmányos varjú	2 092	Borz	1 190
3	Szajkó	2 693	Nyest	1 222
4	Üregi nyúl	28	Házi görény	775
5			Aranysakál	270

3.Melléklet: 2022. évben becsült vadállomány Hevesmegyében
(Forrás:Internet21)

2.3.1 Térségben lévő, Vadászattási – vadászási módszerek

A térségben különböző vadászati lehetőségek vannak. A leg elterjedtebb vadászati mód a cserkeléses vadászati módszer.

A másik közkedvelt vadászati módszer a lesről történő vadászás. Számos magas les található a Mátrában, ezek közül vannak zárt és nyitott lesek is. Általában délután foglalják el a leseket de van hogy hajnali órákban történik a vadászat. Ha a helyi vadásztársaság tagjai közül lőtték a vadat, akkor a helyi vadőr zsigereli ki . Viszont, ha az erdészet területén bírli ki a vadász az adott lest ahol vadászik , és a vadászat sikeresen zárul, ez esetben az Erdészet erre kijelölt pozíciójában dolgozó embere zsigereli ki és segít a vad elszállításában . (Somay, 2023)

Ugyan akkor az Erdészet Novembertől – Január végéig szervez hajtó másnéven terelő vadászatok is, a Mátra különböző területein. Ilyen terület a Macskavár és várbükki szakasza ahol nagyjából 15 vadász vehet részt. Ehhez a létszámhoz nagyjából olyan 20. 25 db hajtó ember szükséges, akik ezt a meredek, susnyás terepet ismervén gondtalanul végi tudják járni és a vadakat a vadászok felé terelni.

A másik közkedvelt terület ahol az erdészet gyakran szervez hajtó vadászatok, Sasváról nem messze található, úgy nevezett gyökeres réten kezdődik és a köszörű völgyi patakon át Som hegy irányába. Ezeken a hajtó vadászatokon a hajtók és a vadászokat az erdészet egyaránt ellátja élelemmel. A vadászat végezetével a vadakat terítékre helyezik és tiszteletüket róják a vadaknak és meg köszönik a hajtók munkáját. A vaddisznó hajtások a térségben a Sertés pestis miatt szinte teljesen kiszorultak. (Somay, 2023)

Az idei évben már a vaddisznó populációja növekedésnek indult, de még nem az igazi. Emiatt nem szerveztek vaddisznó hajtást a térségben.

Az Egererdő szállást is tud biztosítani az ide jövő vadászok számára. A szállás Galyatető és Parádsasvár között helyezkedik el. Nem csak a vadászok számára elérhető, hanem turisták vagy kikapcsolódni vágyó embereket is szívesen várja a Rudolf tanya. (Egererdő Zrt., Parádfürdői-erdészet, 2022)

A 30. ábrán láthatjuk a Rudolf Tanya épületét.

30.
Ábra: Rudolf Tanya
(Forrás: Internet22)

3.Szakmai összegzés

A vadászat és az erdészet nagymértékben összefügg egymással. A Mátrában lévő területek részein párhuzamosan folyik a vadászat és az erdészeti gazdálkodás. A Erdő gazdálkodóknak nagy figyelemmel kell lenniük a vadállományra. Fontos hogy a vadakra úgy tekintsünk, mint az erdő állandó lakójára és ne egy problémát lássunk bennük. Szabályozása a vadaknak csak kizárólag komolyabb feltételek mellett lehetséges

Fontos kihangsúlyoznom azt az észrevételt, amit a munkám során észrevettem.

A most elfogadott fakitermelések, zavarások és az európai szürke farkas térségben megjelenése miatt a vad egyre jobban sűrűkbe vagy éppen a falvak környékén keres magának biztonságos élő helyet, menedéket. A Kékes alatti területeken nagyon nagymértékben eltűnt a vadállomány. Ez kifejezetten a muflon és a szarvas populációjában mutatkozik. Míg kiskoromban szinte nyüzsögtek a kékes alatti területeken a muflonok és a szarvasok, az évek során fokozatosan vonultak le a hegy alsóbb részeire.

Mikor Novemberben szerencsém volt megtapasztalni a lestről történő vadászat menetét, heteken keresztül egy zörrenést se hallottunk nem hogy vaddal találkoztunk volna. Szeptemberben a bikabőgésnél se tapasztaltunk azon a részen bikákat, csak a távolabbi területekről víz hangzottak a bikák bőgése.

Nem egyszer találkoztam az elmúlt időszakban farkas lábnyomokkal és muflon tetemekkel a fényképek gyűjtése közben.

Ami a vaddisznót illeti, az afrikai sertéspestis fertőzés sajnálatos módon rendkívül meg ritkította az állományt a Mátrába. Emiatt a többi vadfajra nagy vadászati nyomás nehezedett. A tavalyi évhez képest létszámuk növekedett és remélhetőleg javuló tendenciát fog mutatni az

elkövetkezendő évek során.

Fontos még, hogy az elmúlt évek aszályairól is beszéljünk. Tavalyi évben a vadállománynak nem csak a farkas jelenlétével kellett megküzdenie, de a vízhiány is megnehezítette a fajok életbe maradását. Voltak olyan területek ahol teljesen kiszáradtak a patakok. A helyiek a patak mederben nem egyszer vizet locsoltak, hogy a bejáró szarvasok és muflonok tudjanak inni. Szerintem emiatt a térségben nagy hangsúlyt kellene fektetni az itatók és etetők és dagonyák fejlesztésében.

A vadföld gazdálkodás a térségben nagyon elenyésző. A mostani takarmány árak mellett hasznos lenne az olyan földterületek igénybevételét vagy fejlesztést, amelyek egyfajta plusz javakat jelentenének az erdészet számára. Ezek nem zökkenő mentes feladatok viszont a jövőben megoldást jelentenének a különböző problémákra.

4.Irodalomjegyzék

Bertóti, I. (1961). *Vadgazdálkodás és vadászat*. Budapest: Mezőgazdasági kiadó.

Bükki Nemzeti Park. (2018. Február 22). *Mátra tájvédelmi körzet*. Forrás: bnpi.hu: <https://www.bnpi.hu/hu/terulet/matrai-tajvedelmi-korzet-hu>

Dr.Tompa, K., Firbás, O., Dr. Jereb, O., Dr. Kiss, R., & Stubnya , V. (1975). *Erdészeti alapismeretek*. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó.

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Bátonyterenyei-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/batonyterenyei-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Egri-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/egri-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Felsőtárkányi-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/felsotarkanyi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Mátrafüredi-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/matrafuredi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Parádfürdői-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/paradfurdoi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Pétervásárai-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/petervasarai-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Szilvásvárad-erdészet*. Forrás: egererdo.hu: <https://www.egererdo.hu/szilvasvaradi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Március 22). *Vadgazdálkodás*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/vadgazdalkodas>

Egererdő Zrt. (2023. Április 12). 3242.Prádfürdő. Peres utca 4. (D. Laura, Kérdező:)

Greenfo. (2013. Február 21). *Akáciirtás a Bükkben és a Mátrában*. Forrás: greeninfo.hu:
<https://greenfo.hu/hir/akacirtas-a-bukkb-en-es-a-matraban/>

Heltay, I., és Rácz Fodor, G. (2005). *Vadászatszervezés, vadászetika*. Budapest: Hubertus Vadkereskedelmi Kft.

Hervé, C. (1998). *A vadászat gyakorlati kézikönyve*. Pécs: Alexandra kiadó.

Internet. (2023. Február 21). *Mátra*. Forrás: Wikipédia:
<https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1tra#Erd%C5%91gazd%C3%A1lkod%C3%A1s>

Kékessy, László. (2022). *A magyar vadász kézikönyve*. Budapest: Nemzeti Örökség Kiadó.

Kristóf, László. (2007). *A vadász-vadtenyésztő mester könyve*. Budapest: Szaktudás Kiadó Ház.

Mátra Információk, internetes oldal. (dátum nélk.). *Mátra talaja*. Forrás: matrahegy.hu:
https://matrahegy.hu/foldrajz/a_matra_talaja/

Somay Gergely. (2023. Április 12). (L. Dávid, Kérdező:)

Széchenyi Zsigmond. (1979). *Szarvasok nyomában*. Budapest: Gondolat.

5. Internetes Irodalomjegyzék

Bükk Nemzeti Park. (2018. Február 22). *Mátra tájvédelmi körzet*. Forrás: bnpi.hu:
<https://www.bnpi.hu/hu/terulet/matrai-tajvedelmi-korzet-hu>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Bátonyterenyei-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/batonyterenyei-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Egri-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/egri-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Felsőtárkányi-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/felsotarkanyi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Mátrafüredi-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/matrafuredi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Parádfürdői-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/paradfurdoi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. január 20). *Pétervásárai-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/petervasarai-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Január 20). *Szilvásvárad-erdészet*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/szilvasvaradi-erdeszeti>

Egererdő Zrt. (2022. Március 22). *Vadgazdálkodás*. Forrás: egererdo.hu:
<https://www.egererdo.hu/vadgazdalkodas>

Internet. (2023. Február 21). *Mátra*. Forrás: Wikipédia:
<https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1tra#Erd%C5%91gazd%C3%A1lkod%C3%A1s>

Mátra Információk, internetes oldal. (dátum nélk.). *Mátra talaja*. Forrás: matrahegy.hu:
https://matrahegy.hu/foldrajz/a_matra_talaja/

6.Ábrajegyzék

1 Ábra: Édesanyámmal a szálláshegyen (Forrás: sajátforrás)	2
2 Ábra: Medvevadászat Gr. Andrássy Gyula beltéri birtokán 1908-ban (Forrás: internet 1)	3
3 Ábra: Vadászok 1910-ben (Forrás: internet2)	3
4 Ábra: Mezőhegyesi vadászat 1930-as években (Forrás: internet3)	4
5 Ábra: cserkelés (Forrás:internet4)	6
6 Ábra: 54-es les a Mátrában (Forrás: sajátforrás)	7
7 Ábra: Barkácsolás (Forrás: internet 5)	8
8 Ábra: Hajtók Nógrád megyében (Forrás: internet6)	9
9 Ábra: Zsigerlő emberek Nógrádmegyében (Forrás: internet7)	11
10 Ábra: Teríték bemutatása a Mátrában (Forrás: sajátforrás)	11
11 Ábra: Vaddisznó hajtás kutyákkal (Forrás: Internet8)	12
12 Ábra: Bükki Nemzetipark, Éjjeli vadkameráján látható farkas (Forrás:Internet9)	13
13 Ábra: Vadászati engedély (Forrás: Internet10)	15
14 Ábra: Vadászpuskák (Forrás: Internet11)	16
15 Ábra: Gímszarvas (Forrás: Internet12)	18
16 Ábra: Szikaszarvas (Forrás:Internet13)	19
17 Ábra: Dámszarvas (Forrás: Internet14)	20
18 Ábra: Őzbak (Forrás: Internet15)	21
19 Ábra: Muflonkos (Forrás: Internet16)	22
20 Ábra: Vaddisznók (Forrás:Internet17)	23
21 Ábra: Magyarország vadgazdálkodási tájegységei (Forrás: Internet18)	25
22 Ábra: Recski bányá (Forrás:Internet19)	27
23 Ábra: Disznó-kút forrás (Forrás:Internet20)	28
24 Ábra: Tamapatak (Forrás: sajátforrás)	29
25 Ábra: Pisztrángosi Láp,Mátra (Forrás: sajátforrás)	29
26 Ábra: Pisztrángostó,Mátra (Forrás: Sajátforrás)	30
27 Ábra: Szálláshegy hőmérségleti inverzió (Forrás:sajátforrás)	31
28 Ábra: Bükk-fa kitemelés a Mátrában (Forrás:sajátforrás)	32
29 Ábra: Szálláshegyi Bükköstársulás a Mátrában (Forrás: sajátforrás)	33
30 Ábra: Rudolf Tanya (Forrás: Internet21)	37

7. Internetes ábrajegyzék forrása

Internet1: <https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/603.html>
Internet2: <https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/603.html>
Internet3: <https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/603.html>
Internet4: <https://vadasz.bolt.hu/blog/a-jo-cserkeles-fel-siker-a-vadaszathoz>
Internet5: <https://docplayer.hu/90738155-Error-olvashat-mackenzie-vadaszruha-kompromisszumok-nelkul-ebben-a-lapszamunkban-az-alabbi-partnereinkrol-talal-bovebb-informaciot.html>
Internet6: <https://ojv.hu/hirek/nograd-megyei-kepek>
Internet7: <https://vadaszapro.net/reszletek/293199/cserhati-terelovadaszat>
Internet8: <https://vadaszapro.net/reszletek/39608/vaddiszno-hajtas-a-cserhatban>
Internet9: <https://444.hu/2021/01/29/vuuu-ismetelgette-egy-farkas-a-bukk-fennsikon>
Internet10: <https://www.omvk.hu/hir/a-vadaszati-engedelyek-kiadasanak-rendjere>
Internet11: <https://www.magyarvadasz.hu/index.php?p=fotok&id=94>
Internet12: <http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>
Internet13: <https://colas.hu/colas-eszakko/uzem/recsk-banyauzem/>
Internet14: <https://geocaching.hu/caches.geo?id=4698>
Internet15: <http://vadvilag.eu/gimszarvas-cervus-elaphus/>
Internet16: <https://vadaszapro.net/hirek/194/a-szikaszarvas>
Internet17: <https://vadfajok.hu/project/damszarvas/>
Internet18: <https://vadfajok.hu/project/europai-oz/>
Internet19: <https://vadfajok.hu/project/muflon/>
Internet20: <https://vadfajok.hu/project/vaddiszno/>
Internet21: <http://www.ova.info.hu/vgstat.html>
Internet22: <https://www.egererdo.hu/paradfurdoi-erdeszeti>

8. Mellékletek

1. Melléklet: Egererdő Zrt. Parádfürdői erdészetének vadállomány becslése 2021. Február
Forrás: Somay Gergely, Erdészeti vezető

2. Melléklet: Egererdő Zrt. Parádfürdői erdészetének vadállomány becslése 2022. Február
Forrás: Somay Gergely, Erdészeti vezető

3. Melléklet: Hevesmegye 2021-2022 becsültvadállománya
Forrás: <http://www.ova.info.hu/vgstat.html>

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Dávid Laura Zsófia
A Hallgató Neptun kódja: H6HCH0
A dolgozat címe: "Egyszerű Zrt. Végzettségképzése"
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Dr. Horváth Béla, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

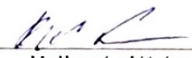
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Gyongyos 2023. év 04. hó 27. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

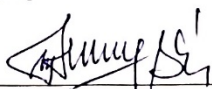
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Dócs László Zoltán (név) (hallgató Neptun azonosítója: H6HCMC)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfólió¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: Gyöngyös 2023 év 04 hó 27 nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.